

Tre innovative landmænd sætter sammen med forskere og rådgivere fokus på at udvikle IPM - Integreret Plantebeskyttelse – i et nyt projekt 'IPM Innovationsbrug', der er støttet af Miljøstyrelsen. De skal få teori og praksis til at mødes.

Laue Skau driver sin bedrift med planteavl og svin sydøst for Haderslev og arbejder sammen med Finn Olsen og Peter Karlén fra Sønderjysk Landboforening.

Ital. rajgræs vinder over kemi - så andre tiltag skal i brug

Italiensk rajgræs: Kombinationen af falsk såbed og en tæt havreafgrøde forhindrede stort set, at ital. rajgræs satte modne frø sidste år, hos IPM-vært Laue Skau.

Af Poul Henning Petersen, landskonsulent, Seges

Italiensk rajgræs er et af de mest tabsvoldende ukrudt, og herbicidresistens breder sig med stor hast. Der findes ingen snupagsløsninger med kemi, så hele IPM-paletten skal i brug.

Sammen med Laue Skau fra Haderslev vil vi finde frem til, hvordan de mange IPM-tiltag mod italiensk rajgræs, som er dokumenteret gennem forskningen, kan praktiseres, når der både skal tages hensyn til praktik og økonomi.

Lerjorden sydøst for Haderslev er typisk for mange af de steder i landet, hvor italiensk rajgræs breder sig - og hvor der efterhånden mange steder er udviklet resistens mod ALS-hæmmere som Cossack og Broadway. Mange steder er der også såkaldt metabolisk resistens, så flere forskellige virkemekanismer ikke længere virker.

Mange dilemmaer

Der er mange dilemmaer, som skal håndteres. F.eks. giver tidlig såning af vinterhvede

på svær lerjord stor sikkerhed for en god etablering af afgrøden, men det giver også italiensk rajgræs optimale muligheder. Ved at så vintersæd sent og dyrke mere vårsæd får italiensk rajgræs modstand, men det giver også større risiko for ikke at få sået om efteråret - og det koster penge på bundlinjen.

Det er dog nødvendigt at lave regnestykket på langt sigt. For det er kun muligt at fortsætte almindelig planteavl på arealer, hvor der er resistent rajgræs, når alle IPM-tiltag

Veletableret havre er en rigtig god konkurrent mod ital. rajgræs. Laue Skau pløjede for at lave falsk såbed før såning af vinterhvede. Pga. regn blev det dog ikke muligt at så vinterhvede, så der blev sået havre i foråret efter nedvisning af en grøn pels af ital. rajgræs. Kombinationen af falsk såbed og en tæt havreafgrøde har stort set forhindret, at rajgræs har sat modne frø. Reglerne om jordbearbejdning forhindrer dog denne metode som generelt IPM-tiltag. På det indsatte foto ses et 'sprøjtevindue' i havremarken, hvor ital. rajgræs har taget overhånd, fordi det ikke blev nedvisnet før såning aht. en nabohave.

Italiensk rajgræs er et af de mest aggressive og tabsvoldende græsukrudt, vi har. Foto: Torben Worsøe.

kommer i spil, og så er det nok billigere at sætte IPM-tiltagene i værk, inden man står i en håbløs situation.

Forhindre et stort frøkast

Levetiden af rajgræsfrø i jorden er forholdsvis kort. De fleste

Rune Gjengedal fra Hverringe Gods ved Kerteminde styrer en stor frøproduktion og arbejder sammen med Michael Toft og Morten Eshøj fra Patriotisk Selskab.

David Peter Friderichsen på Gammelgaard ved Søllested har frøavl i Conservation Agriculture og arbejder sammen med Hans Henrik Fredsted og David Dresen fra Agrovi.

har mistet spireevnen efter tre år nede i jorden, men en mindre del vil overleve længere, og enkelte frø i op til 8-10 år. Derfor er det vigtigt hele tiden at forhindre, at der kommer et stort frøkast. For så har overlevelse af selv en lille andel af frøene stor betydning i de følgende afgrøder.

Rajgræsfrø har begrænset spirehvil. Så når de ligger urørt på jorden efter høst, vil de fleste spire første gang, der kommer en fugtig periode, eller blive ødelagt ved svampeangreb eller spist af fugle og insekter, når de ligger på jordoverfladen. Men når frøene kommer mere end nogle få cm ned i jorden, går de i spirehvil, og overlever i meget længere tid, end de gør på jordoverfladen.

I boksen ses 10 effektfulde IPM-tiltag mod italiensk rajgræs. Listen er længere, men dette er de 10 vigtigste.

10 vigtige IPM-tiltag mod italiensk rajgræs

- Mere vårsæd i sædskiftet.
- Sen såning af vintersæd.
- Flerårige afgrøder.
- Lad rajgræs-frøene ligge længst muligt uberørt oven på jorden efter høst. Dog OK med halmstrigling, der ikke nedmulder frø.
- Aflugning af planter og nedvisning eller afpudsning af pletter med ital. rajgræs.
- Ingen anden års hvede uden pløjning, hvor rajgræs har kastet frø.
- Brug Focus Ultra og Kerb i raps.
- Pløjning kan bruges til strategisk at styre, hvor i pløjelaget frøene er, så de henfalder nede i jorden.
- Vårsæd i foragre.
- Undgå frøspredning med høstmaskiner.

IPM-værtens erfaringer:

Laue Skau kæmper mod italiensk rajgræs med alle midler

"Det er vigtigt at holde regnskab med, hvor i pløjelaget frøene befinder sig, så man ikke får etableret en hvedemark, hvor der vil spire meget italiensk rajgræs frem. Førhen var Cossack i stand til at bekæmpe rajgræsset, men det går ikke længere. Vi er nødt til at gøre alt, hvad vi kan uden kemi", siger Laue Skau.

I 2020 har han set, hvordan en kraftig havremark var en rigtig god konkurrent mod italiensk rajgræs og stort set kunne sætte en stopper for det.

»I en kraftig havremark havde jeg stort set ingen italiensk rajgræs. I samme mark havde jeg et forsøg med byg-ært blanding, som var mere åben - og gav plads til frøsætning. I efteråret såede jeg efterfølgende vinterhvede efter ært-byg blandingen, men det vil jeg nu nedvisne og så vårbyg, så jeg ikke igen får en stor opformering af rajgræs", siger han.

"Vi skal erkende, at foragrene er et problem. Det er der rajgræsset overlever, selv om vi typisk bruger lidt højere dosis her. Fremover må vi have vårsæd i foragrene", lyder det fra Laue Skau.

Rådgiverens råd:

Vi skal have mere vårsæd og undgå tidlig såning

Finn Olsen og Peter Karlsen fra Sønderjysk Landboforening er ikke i tvivl. Det er i elvte time, at vi får ændret de mange vintersæds-tunge sædskifter og får mere vårsæd ind. Det duer heller ikke med tidlig såning af hveden, hvor der er italiensk rajgræs eller andre problemgræsser.

"Italiensk rajgræs er et stort problem i vores område, og desværre er bestandene mange steder allerede resistente. Vi undersøger her i foråret en række marker for resistens, så landmanden ved om midlerne virker. Der er brug for, at vi får lavet nogle testcentre, så landmændene ikke sprøjter forgæves. I år har vi i Sønderjysk Landboforening i mindre skala startet med 'Testcenter Vojens', hvor vi har hentet planterne ind i et væksthuse og sprøjtet med forskellige midler", fortæller Peter Karlsen.

"Det bliver en lang og sej kamp. Jeg oplever desværre, at et par år med vårsæd slet ikke er nok til at nedbringe mængden af italiensk rajgræs, når først rajgræsset er kommet ud af kontrol", siger Finn Olsen.